

Nesneleştirilmiş Beden Bilincinin Dindarlık ile Selfitiş Davranış İlişkisindeki Rolü

The Role of Objectified Body Consciousness in the Relationship between Religiosity and Selfitis Behavior

Büşra KILIÇ AHMEDİ

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Fen - Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
ahmedibusra@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7388-7886>

Meryem ŞAHİN

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Fen - Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
meryemsahin@aku.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0566-8862>

Araştırma & Yayın Etiği

Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş,
iThenticate yazılımı ile taranmış,
araştırma yayın ve etiğine aykırılık tespit edilmemiştir.

Research & Publication Ethics

This article was reviewed by at least two referees,
a similarity report was obtained using iThenticate, and
compliance with research/publication ethics was confirmed.

CC BY-NC 4.0

Bu makale [Creative Commons Attribution-NonCommercial License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) altında lisanslanmıştır.

This paper is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Copyright ©

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sakarya/TÜRKİYE

Sakarya University, Institute of Social Science,
Sakarya/TURKEY

Atıf/Citation

Kılıç Ahmedî, Büşra - Şahin, Meryem. "Nesneleştirilmiş Beden Bilincinin Dindarlık ile Selfitiş Davranış İlişkisindeki Rolü". Akademik İncelemeler Dergisi 16 / 2 (Ekim 2021): 172-191.
<https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.956805>

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Date Received: 24.06.2021

Kabul Tarihi/Date Accepted: 13.10.2021

Yayın Tarihi/Date Published: 15.10.2021

ISSN: 1306-7885

E-ISSN: 2602-3016

Cilt/Volume: 16 | Sayı/Issue: 2 |
Yıl/Year: 2021 (Ekim/October)

15. yıl

Nesneleştirilmiş Beden Bilincinin Dindarlık ile Selfitış Davranış İlişkisindeki Rolü

Öz

Selfie çekme davranışına yoğun ilgi gösterme anlamında kullanılan selfitış, teknolojiyle ilgili bağımlılıkların giderek artması sebebiyle araştırmalara konu olan ve son zamanlarda literatüre girmiş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Selfitış kavramı, ruh sağlığı ile ilişkilendirilse de herhangi bir patolojinin göstergesi şeklinde değerlendirilmemekte ve selfie çekme davranışına dair tutumları içeren bir kavram olarak ele alınmaktadır. Yaygın dini söylemin gösteriş, teşhir, insan bedeninin metalaştırılması gibi konulardaki eleştirel tutumundan hareketle selfitış davranış ile dindarlık arasında bir ilişkinin olabileceği ve nesneleştirilmiş beden bilincinin de bu ilişkinin gücünü değiştiren bir role sahip olabileceği ileri sürülebilir. Bu sebeple bu çalışma, selfitış davranış ile içsel dini motivasyon arasındaki ilişkiyi ve nesneleştirilmiş beden bilincinin bu ilişki üzerindeki düzenleyici etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 48'i erkek, 263'ü kadın olmak üzere 311 katılımcı ile yürütülen bu çalışmada selfitış Ölçeği, Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği ve İçsel Dini Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin işlenmesinde SPSS 26 ve SPSS PROCESS 3.5 programları kullanılmıştır. Bulgular içsel dini motivasyonun selfitış davranışı negatif yönde yordadığını ve nesneleştirilmiş beden bilincinin alt boyutu olan beden izlemenin içsel dini motivasyonun selfitış davranış üzerindeki etkisini azalttığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, Sosyal Psikoloji, Selfie, İçsel Dini Motivasyon, Bedenin Nesneleştirilmesi.

The Role of Objectified Body Consciousness in the Relationship between Religiosity and Selfitış Behavior

Abstract

Selfitış, which is used in the sense of showing intense interest in selfie-taking behavior, is a concept that has been the subject of research due to the increasing addiction to technology and has recently entered the literature. Although selfitış is associated with mental health, it is not considered as an indicator of any pathology and is considered as a concept that includes attitudes towards selfie-taking behavior. Based on the widespread religious discourse's critical attitude towards vanity, exposure, and commodifying the human body, it can be argued that there might be a relationship between selfitış behavior and religiosity, and objectified body consciousness might have a role in changing the strength of this relationship. Therefore, this study aims to examine the relationship between selfitış behavior and intrinsic religious motivation and the moderator effect of objectified body consciousness on this relationship. In this study, which was conducted with 311 participants, 48 male and 263 female, studying at Afyon Kocatepe University, Selfitış Scale, Objectified Body Consciousness Scale and Intrinsic Religious Motivation Scale were used. SPSS 26 and SPSS PROCESS 3.5 were used to process the data. Findings show that intrinsic religious motivation negatively predicts selfitış behavior and body surveillance, which is a sub-dimension of objectified body consciousness, reduces the effect of intrinsic religious motivation on selfitış behavior.

Keywords: Psychology of Religion, Social Psychology, Selfie, Intrinsic Religious Motivation, Body Objectification.

Giriş

Türkiye sosyal medyanın en yoğun kullanıldığı ülkelerden birisi olup, 2021 yılında önceki yıla oranla sosyal medya kullanıcı sayısı %11 artış ile genel nüfusun %70.8'ine ulaşmıştır. Ülkemizde sosyal medyada harcanan süre dünya ortalamasının üzerindedir ve fotoğraf paylaşımı özelliğiyle öne çıkan Instagram, sosyal medya uygulamaları kullanım sıklığında ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'de Instagram kullanımı da dünya ortalamasının üzerinde seyretmektedir (We Are Social, 2021). Dünya genelinde günde 93 milyon selfienin paylaşıldığı belirtilmektedir (Reisinger, 2014, 3). Selfie çekme ve paylaşma davranışının yaygınlaşması, bu davranışı araştırma konusu haline getirmiştir.

Bu çalışma, Türkiye'de oldukça yaygın olan selfie davranışı ile bu davranışın ilişkili olabileceği düşünülen dindarlık ve nesneleştirilmiş beden bilincine odaklanmaktadır. Çalışmada ele alınan değişkenlerden olan din ve dindarlığın kavramsallaştırılması din psikolojisinde önemli bir tartışma alanı olup, din ve dindarlığa dair çeşitli tanımlar bulunmaktadır (Emmons - Paloutzian, 2012). Din; inanan bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarında yer alan bir referans sistemidir (Hökelekli, 2010). Bir dine inanmak ve dinin pratiklerini kişiliğin bir parçası haline getirerek tecrübe etmek, yaşam tercihlerinde dini merkeze oturtmak dindarlık olarak ele alınmaktadır (Apaydın, 2016). Araştırmada ele alınan diğer değişken olan nesneleştirilmiş beden bilinci ise bedeni bir nesne olarak deneyimleme ve görme eğilimi olarak ele alınmaktadır (McKinley - Hyde, 1996).

Dini söylemlerde; narsisizm, gösteriş ve teşhir olumsuz durumlar olarak değerlendirilip, mahremiyete ilişkin sınırlar belirlenmekte, beden üzerinde egemenlik iddiasında bulunulması eleştirilmektedir¹. Buradan hareketle araştırmada selfitiş davranış ile dindarlık arasında negatif bir ilişki ve nesneleştirilmiş beden bilincinin de bu ilişkinin gücünü etkileyen bir role sahip olabileceği öne sürülmüştür. Selfitiş davranış, içsel dini motivasyon ve nesneleştirilmiş beden bilinci olmak üzere üç değişken arasındaki ilişkilere odaklanan çalışma literatür açısından özgün bir role sahiptir. İlgili literatür incelendiğinde Türkiye'de selfitiş davranış ve ilişkili olduğu değişkenlere ilişkin çalışmaların henüz başlangıç seviyesinde olduğu söylenebilir (Gökler - Turan, 2020; Kıracı vd., 2021; Korkmaz, 2020). Aynı zamanda dindarlığın, dini inancın selfitiş davranış veya nesneleştirilmiş beden bilinciyle ilişkisini ortaya koyan kapsamlı ve tutarlı araştırmaların olmadığı görülmektedir. Bu nedenle nicel yöntemle dayalı olan bu çalışmanın selfitiş davranış, dindarlık ve nesneleştirilmiş beden bilinci ilişkisinin çözümlenmesinde sonraki çalışmalara ışık tutması beklenmektedir. Selfitiş kavramının yerli alanyazına tanıtılması noktasında katkı sağlaması da çalışmanın ortaya koyacağı muhtemel kazanımlar arasında yer almaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Selfitiş Kavramı ²

Akıllı telefon veya webcam ile kişinin kendini çektiği ve sosyal medya aracılığıyla paylaştığı fotoğraf olarak tanımlanan selfie (Oxford University Press, 2015), Türk Dil Kurumu (2014) tarafından özçekim olarak Türkçeleştirilmiş ancak yaygın kullanımda selfie olarak ifade edilmeye devam etmiştir. Selfitiş kavramı ise, parodi haberler yayınlayan Adobo Chronicles (2014) adlı sitede Amerikan Psikiyatri Derneği'nin (APA) selfie çekme davranışını bozukluk olarak tanımladığı, borderline, akut ve kronik olmak üzere seviyelerinin belirlendiği ve bu bozukluğa selfitiş isminin verildiğine dair çıkan

parodi amaçlı haberin ardından kullanılmaya başlanmıştır. Selfitişin parodi haberde “birisinin özgüven ve yakınlık ihtiyacındaki eksikliği gidermek için kendi fotoğrafını çekip sosyal medyada paylaşmasına yönelik obsesif-kompulsif arzu” (Adobo Chronicles, 2014, 2) olarak tanımlanmasının ardından, bu haberin gerçek olduğu düşünülüp pek çok basın organında APA’ya atıfla yer almıştır. Sonrasında Balakrishnan ve Griffiths (2017) tarafından bu olgunun gerçekliği araştırma konusu edilmiş ve Selfitiş Davranış Ölçeği geliştirilmiştir. Selfitiş davranış; herhangi bir patolojiye veya tanı kriterine işaret etmeyip, selfie çekme davranışına yönelik ileri düzey ilgiyi yansıtmaktadır. İlerleyen aşamalarda geliştirilen ölçeğin farklı dillere uyarlanması (Gökler - Turan, 2020; Kırac vd., 2021; Korkmaz, 2020; Lin vd., 2020; Monacis vd., 2020), selfitiş yaygınlığı (Begum, 2019a), selfitiş davranışın narsisizm, özgüven, karanlık üçlü gibi kişilik özellikleri (Khan - İmran, 2019; Korkmaz, 2020; Monacis vd., 2020; Nagaraju - Chikkegowda, 2019; Ray vd., 2020), kendini nesneleştirme (Cohen vd., 2018) gibi değişkenlerle ilişkisi ve davranışsal bağımlılıklar (Begum, 2019b; Griffiths, 2018) kapsamında araştırmalar yürütülmüştür. Son yıllarda bu konudaki araştırmaların yoğunlaşmasıyla birlikte selfitiş, selfie bağımlılığı gibi kavramlarla dijital çağa ait davranışların patolojikleştirildiğine dair eleştiriler de yapılmaktadır (Starcevic vd., 2018).

Sosyal medya uygulamaları geleneksel kitle iletişim araçlarının aksine, kullanıcıların sadece tüketici olmasına değil; içerik üretmesine, yorum yapmasına, beğenilerini ifade etmesine ve anlık etkileşime imkan sağlamakta, bu sayede katılımı artırmaktadır (Balakrishnan - Griffiths 2017, 364; Butkowski vd., 2019, 386; Cohen vd., 2018, 68; Gioia vd., 2020, 773). Sosyal medyada yoğun görsel içeriğe maruz kalmak, daha fazla sosyal karşılaştırma yapmaya ve kişinin görünümü hakkında daha fazla endişelenmesine yol açabilmektedir (Boursier vd., 2020, 1). Sosyal medyada fotoğrafa dayalı paylaşımlarda bireyin bu paylaşımlara yatırım yapması olarak ifade edilebilecek fotoğraf için uygun açı, ışık ve arka planın belirlenmesi, çekilen fotoğraflardan paylaşma amaçlı seçim yapılması, fotoğraf üzerinde işlem yapılması, gelen geri bildirimleri (beğeni, yorum vb.) takip etmesi süreçleriyle beden imajı inşa edilmektedir (Gioia vd., 2020, 774). Genel sosyal medya kullanımından ziyade fotoğrafa dayalı bu paylaşımlar, bedenin nesne olarak değerlendirilmesi ve sunulması yoluyla nesneleştirme kuramı üzerinden açıklama yapmaya imkân sağlamaktadır.

1.2. Nesneleştirilmiş Beden Bilinci ve Selfitiş Davranış İlişkisi

İlk çalışmalarında kadınlar üzerine eğilen ve feminist eleştirel teoriden beslenen nesneleştirme kuramı (Fredrickson - Roberts, 1997), kadınların tekrarlı bir şekilde maruz kaldıkları ideal fiziksel görünüm standartlarını içselleştirip, bedenlerine bu standartlara dayalı olarak değer vermeleri sonucu yaşadıkları psikolojik ve sosyal zorluklara işaret etmektedir. Bu süreçte kadınlar; bedenlerine dışarıdan bir gözlemci gibi bakmakta, bedenlerine yabancılaşıp onu nesne olarak görmekte ve bedenle ilişki nesne ve dışarıdan izleyici ilişkisi haline gelmektedir (Spitzack, 1990). McKinley ve Hyde (1996, 183-185) nesneleştirilmiş beden bilincini bedeni bir nesne olarak deneyimleme ve görme eğilimi olarak tanımlamışlar; önceki çalışmalara dayalı olarak beden izleme, beden utancı ve kontrol inançları olmak üzere üç anahtar yapı belirlemişlerdir. Beden izleme, dışarıdan bir gözlemcinin perspektifiyle kendi bedenini değerlendirmeyi kapsamakta olup, kendini nesneleştirmenin dışı vurumudur. Beden utancı ulaşılması oldukça zor olan beden standartlarının karşılanamayacağı fark edilmesi sonucu oluşan duyguyu, kontrol inançları ise yeterli çabayı gösterirse idealleştirilen bedene ulaşılacağına ilişkin inançları yansıtmaktadır.

Kendi bedenine sürekli başkalarının gözünden bakma pozisyonunda olma bazı performans kayıplarına ve psikolojik zorluklara neden olmaktadır (Doğan, 2016, 37). Kişi gerçek ve ideal bedeni arasındaki çelişkiyi deneyimlediğinde, benlik değerinde ve beden imajı saygısında azalma olmakta ve depresyona karşı savunmasızlık artabilmektedir (Grabe vd., 2008, 460; Markham vd., 2005, 1531). Beden utancı ve beden nesneleştirilmesi, olumsuz beden imajı literatürde sıklıkla yüksek stres, yeme bozukluğu, depresyon, kaygı, düşük benlik saygısı, düşük yaşam doyumu, cinsel bozukluklar gibi çeşitli psikolojik ve davranışsal sonuçlarla ilişkilendirilmiştir (Augustus vd., 2009; Calogero - Thompson, 2009; Cohen vd., 2018; Marston, 2019; Mercurio - Landry, 2008; Parent - Moradi, 2015; Steer - Tiggemann, 2008).

Kendini nesneleştirme sürecinde kitle iletişim araçları önemli bir rol oynamaktadır (Aubrey - Frisby, 2011, 476; Bell vd., 2018, 84). Günümüzde geleneksel kitle iletişim araçlarından farklılaşan yönleriyle öne çıkan sosyal medya uygulamalarının kullanım durumu bedenin nesneleştirilmesi ile yakın ilişkili görülmektedir. Sosyal medya profillerinde, bireyler kendilerine tam anlamıyla bir gözlemcinin bakış açısından bakmakta, bu da sosyal medya kullanımı ve kendini nesneleştirme arasında karşılıklı açık bir ilişkiyi teyit etmektedir (Fardouly vd., 2015, 448). Selfie çekme davranışı, kendi imajını diğerlerinin bakış açısı üzerinden değerlendirme ve sonrasında sosyal medya üzerinden yorumlar ve beğeniler (like) alması yoluyla kendini nesneleştirmeyi teşvik etmektedir. Türkiye’de de ön plana çıkan bir sosyal medya uygulaması olan Instagram kullanımının kendini nesneleştirme ile pozitif bir şekilde ilişkili olduğu görülmektedir (Bell vd., 2018, 87; Cohen vd., 2018, 68; Fardouly vd., 2018, 1386). McLean vd. (2015, 1137) tarafından yapılan araştırma, ergen kızlarda fotoğrafa dayalı sosyal medya davranışları ile beden memnuniyetsizliği arasında pozitif ilişki göstermektedir. Sık sosyal ağ kullanımının, beden memnuniyetsizliğiyle sonuçlandığına (de Vries vd., 2016, 220), kadınların çevrim içi ortamlarda kendilerini nesneleştirdiklerine dair araştırmalar mevcuttur (de Vries - Peter, 2013). Kendini nesneleştirme; sosyal ağda geçirilen zaman, selfie paylaşma sıklığı ve selfie düzenleme ile pozitif olarak ilişkilidir (Caso vd., 2020, 544).

Nesneleştirilmiş beden çalışmalarının çıkış noktası kadın bedeni olsa da, sonraki çalışmalarda erkeklerin de kendini nesneleştirme deneyimlerine odaklanan ve kendilerine dayatılan ideal beden standartlarını içselleştirdiklerine işaret eden çalışmalar yürütülmüştür (Aubrey, 2006; Dakanalis vd., 2012; Daniel - Bridges 2010; Morry - Staska, 2001). Doğan’ın (2013, 85) Türkiye örneğinde yürüttüğü çalışmasında kendini nesneleştirme deneyiminin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür.

1.3. Din, Bedenin Nesneleştirilmesi ve Selfitiş Davranış İlişkisi

Beden ve din ilişkisi, dinlerin bedene bakışı tartışılan konulardandır. Dinlerin kadın bedenini kontrol eden bir yapıda olduğu (McKinley, 2011, 685), kutsal metinlerin beden utancında ve bedenin nesneleştirilmesinde rol oynadığı (Marston, 2019, 7) iddia edilmektedir. İslamiyet açısından değerlendirildiğinde bedenin kutsallığı ve korunması ön plana çıkmakta, Kur’an-ı Kerim’de “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.” (Kur’ân-ı Kerîm Meâli, 2011, et-Tin 95/4) denmekte, bireylerin değeri fiziksel özellikleriyle değil, takva olarak adlandırılan sorumluluk bilinciyle ele alınmaktadır³. Yani beden emanet bakışıyla ele alınarak, beden üzerindeki tasarruflar yaratıcı ile ilişki üzerinden temellenmekte, bireye beden üzerinde sınırsız kontrol hakkı verilmemektedir (Taşdelen, 2019, 8-9). Ayrıca hem kadın hem erkekler için teşhircilik, gösteriş, kibir gibi eğilimler olumsuzlanmaktadır. İslamiyet’teki bu bakış açısının bireyin bedenini izleme

tutumuna, beden utancına etki edeceği, beden nesneleştirilmesini engelleyici etkide bulunacağı düşünülmektedir. Nitekim bu düşünceye işaret eden çalışmalar bulunmaktadır.

Dini inançlar; bedenle aşırı meşguliyeti engelleyip, idealleştirilen beden imajlarına sahip olma dürtüsünün önüne geçebilmektedir (Dunkel vd., 2010, 57). Kadınların dinin öngördüğü sınırlarda kılık kıyafet tercihinin, kadınlar tarafından cinsel nesneleştirmeye karşı koruma olarak algılandığını ortaya koyan çalışmalar vardır (Droogsma, 2007; Read - Bartkowski, 2000). Bu durum kadınların bedenine odaklanması yerine, farklı özelliklerinin ön plana çıkmasına etki etmektedir. Hristiyan kültüründe yürütülen saha çalışmalarında güçlü dini bağlılık düzeyi ve Tanrı'ya güvenli bağlılığın zayıf beden idealine karşı tampon oluşturduğu (Marston, 2019), 22 çalışmanın ele alındığı bir meta-analizde Tanrı ile güvenli ve tatmin edici bir ilişkinin, yeme bozukluklarının daha düşük seviyeleri ile ilişkili olduğu görülmüştür (Akrawi vd., 2015). Yüksek düzeyde dindar Katolik ve Protestanların kilo kontrol davranışları, dindar olmayanlara oranla daha düşük bulunmuştur (Kim, 2007).

Müslüman örnekleme dindarlık ile beden algısı ilişkisini ele alan saha çalışmaları oldukça sınırlıdır (Dunkel, vd., 2010; Tolaymat - Moradi, 2011). Dindarlık olgusuyla sosyal medya kullanımının farklı özellikleri literatürde çalışılmış olsa da selfitiş davranış ile dindarlık arasındaki ilişkiye dair yabancı literatürde herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Türkiye'de Korkmaz'ın (2020) çalışmasında selfitiş davranış ile dini ibadet arasında anlamlı negatif ilişki olduğu, aynı zamanda dini ibadetin selfitiş davranış ile narsisizm arasındaki ilişkide kısmi düzeyde aracı olduğu görülmüştür.

Dindarlığın incelenmesi tartışmalı konulardan biri olsa da konuyla ilgili çalışmalarda Allport'un (1966) öne sürdüğü içgüdümlü ve dışgüdümlü dindarlık ayrımı önemli bir işlev görmüştür. Bu ayrıma göre; dine samimiyetle bağlanan bireylerde içgüdümlü dindarlık gözlenirken, dini kişisel amaçlar için araç olarak kullanmak dışgüdümlü dindarlığı yansıtmaktadır. Bu çalışmada dindarlık olgusu Allport'un ortaya koyduğu kavramsal zemine dayalı olarak Hoge (1992) tarafından çalışılan içsel dini motivasyon üzerinden ele alınmıştır. İçsel dini motivasyon kavramsallaştırması farklı dinlerin mensuplarını da kapsayan bir içeriğe sahip olup, dini davranışların sıklığından ziyade dindarlığı derinlemesine ele almaktadır (Karaca, 2001, 197).

1.4. Amaç

Bu çalışmada, nesneleştirilmiş beden bilinci, selfitiş davranış ve içsel dini motivasyon arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda ilgili literatürün ortaya koyduğu ilişki ağı temel alınarak, araştırma kapsamında oluşturulan aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

H₁: Nesneleştirilmiş beden bilinci ile selfitiş davranış arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: İçsel dini motivasyon ile nesneleştirilmiş beden bilinci arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: İçsel dini motivasyon selfitiş davranışı anlamlı düzeyde negatif yönde etkiler.

H₄: İçsel dini motivasyon ve selfitiş davranış arasındaki ilişkide beden izlemenin düzenleyici etkisi vardır.

H₅: İçsel dini motivasyon ve selfitiş davranış arasındaki ilişkide beden utancının düzenleyici etkisi vardır.

2. Yöntem

2.1. Örneklem

Çalışmaya Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde eğitim gören 311 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın örnekleme olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden kolay örnekleme tekniğiyle seçilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-61 olup yaş ortalaması 23,33 ($SS=5,84$) olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılanların demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kategorik Değişkenler	N	%	Kategorik Değişkenler	N	%
Cinsiyet			Fakülte		
Erkek	48	15	Eğitim	47	15,1
Kadın	263	85	Fen-Edebiyat	80	25,7
Gelir Düzeyi			Hukuk	1	0,3
Ortanın Altında	46	15	İktisadi ve İdari Bilimler	8	2,6
Orta Düzeyde	244	78	İslami İlimler	100	32,2
Ortanın Üzerinde	21	7	Mühendislik	1	0,3
Ebeveyn Tutumu			Teknoloji	8	2,6
İlgisiz	16	5	Yükseköğretim	66	21,2
Demokratik	83	27			
Otoriter	65	21			
Koruyucu	147	47			

2.2. Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada nicel araştırma tekniklerinden tarama araştırması tekniği olarak anket kullanılmıştır. Anket formu, formda yer alan sorular dışında katılımcıya başka bir soru sormayı gerektirmeyecek şekilde önceden hazırlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan anket formu toplamda 48 madde olup ölçme araçları için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır. Formda yer alan veri toplama araçları şu şekildedir:

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu: Örneklem demografik yapısını ortaya çıkarmak amacıyla anketin başlangıcında katılımcılara yaş, cinsiyet, fakülte, gelir düzeyi, ebeveyn tutumu hakkında sorular yöneltilmiş olup bu kısım toplamda 5 maddeden oluşmaktadır.

2.2.2. Selfitış Ölçeği: Balakrishnan ve Griffiths (2017) tarafından geliştirilen ölçek 5'li Likert tipinde hazırlanmış 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçek; çevresel gelişmeler, sosyal rekabet, ilgi çekme, ruh hali, özgüven ve öznel uygunluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Faktör analizi neticesinde ölçekteki tüm maddelerin .60'tan yüksek değerlerle yüklendiği görülmüştür. Ölçeğin alt boyutlarına ait Cronbach alpha değerleri .75 ile .83 arasında sıralanmaktadır (Balakrishnan – Griffiths, 2017, 722-736). Korkmaz (2020) tarafından yapılan Türkçe standardizasyon çalışmasında alt boyut Cronbach alpha katsayıları .76 ile .94 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam KMO değerinin ise .94 olduğu belirtilmekte, Türkçe versiyonunun güvenilirlik ve geçerlik açısından istatistiksel gerekleri karşıladığı ve kullanıma uygun olduğu görülmektedir (Korkmaz, 2020, 1102). Ölçeğin bu çalışmada elde edilen Cronbach α katsayısı ise .92'dir.

2.2.3. Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği: McKinley ve Hyde (1996) tarafından geliştirilen ölçek, 7'li Likert tipi ve toplamda 24 maddedir. Ölçek, nesneleştirilmiş beden

bilincini beden izleme, beden utancı, dış görünüşü kontrol etmeye yönelik inançlar (kontrol inancı) alt boyutlarıyla ele almaktadır. Ölçeğin, alt boyutlarından alınan toplam puanlar ayrı ayrı değerlendirilmekte, toplam skor üzerinden değerlendirme yapılmamaktadır. “Beden izleme” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı kadın üniversite öğrencileri için .89 ve .79, orta yaşta kadınlar için .76’dır. “Beden utancı” alt ölçeğinin ise iç tutarlılık katsayısı kadın üniversite öğrencileri için .75 ve .84 iken orta yaşta kadınlar için değer .70 olarak belirtilmiştir. “Kontrol inancı” alt boyutunun iç tutarlılık katsayıları üniversite öğrencileri için .72 ve .68 iken orta yaşta kadınlar için .76’dır (McKinley – Hyde, 1996, 181-215). Erkekler için ise “beden izleme” alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .79, “beden utancı” için .73 ve “kontrol inancı” için ise .64 olarak bildirilmiştir (McKinley, 1998, 117).

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Yağmurcu ve Tosun (2018) tarafından yürütülmüştür. Orijinalinde 24 madde olan ölçek, Türkçeye uyarlama çalışmaları neticesinde 19 maddeye düşürülmüştür. Elde edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının “beden izleme” için .61, “beden utancı” için .73 ve “kontrol inancı” için .68 olduğu ifade edilmiştir (Yağmurcu – Tosun, 2018, 21). Bütün bunlar, ölçeğin Türkçeye uyarlanmış versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik düzeylerinin yeterli olduğunu göstermektedir. Ancak bu çalışmada; kontrol inancı boyutunun faktör yapısı, güvenilirlik ve geçerlik analizleri sonucunda nesneleştirilmiş beden bilincini ölçmediğini ortaya koyan araştırma sonuçlarına (Moradi – Varnes, 2017, 330-333) dayanarak, alanyazındaki diğer bazı çalışmalarda olduğu gibi (Lichiello, 2011, 14; Sosyaltürk, 2020, 30), dışarıda bırakılması uygun görülmüş ve kendini nesneleştirmenin iki boyut üzerinden ölçülmesi tercih edilmiştir. Bu araştırma grubu için elde edilen Cronbach α katsayıları ise beden izleme alt boyutu için .62 ve beden utancı alt boyutu için .74 olarak tespit edilmiştir.

2.2.4. İçsel Dini Motivasyon Ölçeği: Hoge tarafından 1992 yılında dindarlığın içsel boyutunu ölçmek üzere tek boyutlu olarak geliştirilmiştir. 10 maddeden oluşan ölçek 5’li Likert tipi cevap sistemine sahiptir. Ölçeğin Kuder-Richardson güvenilirlik katsayısının .90 olduğu belirtilmektedir (Hodge, 1972, 373-374). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Karaca (2001) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yarıya bölme tekniğiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .76, Cronbach alpha katsayısı .84, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .90 olarak belirtilmektedir (Karaca, 2001, 200). İçsel Dini Motivasyon Ölçeğinin bu araştırma kapsamında tespit edilen Cronbach α katsayısı .88’dir.

2.3. İşlem

Araştırma planlandıktan sonra Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’na başvurularak, 2019/106 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın amacına uygun şekilde hazırlanan anket formu 06 Mayıs 2021 - 01 Haziran 2021 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır. Covid-19 salgını sebebiyle üniversiteler faaliyetlerini online olarak yürüttüğünden tarama internet tabanlı olarak (Google Forms üzerinden) gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde araştırmanın amacı açıklanarak katılımın gönüllülük esasına dayandığı katılımcılara bildirilmiş ve katılımcıların onayı alınmıştır. Uygulama yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

2.4. Veri Analizi

Toplanan veriler SPSS 26 paket programıyla çözümlenmiş olup Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Ayrıca düzenleyici değişken analizleri için SPSS PROCESS 3.5'ten yararlanılmıştır.

Çalışmada aracı değişken analizinin yapılabilmesi için gerekli önkoşulların sağlandığını ortaya koymak için bazı istatistiksel işlemlere başvurulmuştur. Öncelikle hataların ilişkisiz olduğunun tespiti için Durbin-Watson değerine bakılmıştır. İlgili değer 2 dolaylarında (2,143) seyrettiği ve bunun düzenleyici değişken analizi için uygun olduğu görülmüştür. Sonrasında çoklu bağlantı sorununu incelemek üzere VIF değerine bakılmıştır. VIF değerinin 10'a eşit ya da daha büyük olması çoklu doğrusal bağlantı probleminin var olduğunu gösterdiği (Albayrak, 2005, 110) için, bu çalışma kapsamında ilgili değer 1,004 olması çoklu bağlantı sorununun olmadığı şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin göstergesi olarak değerlendirilebilecek .70 üzeri değere sahip güçlü korelasyonlar (Hair vd., 2018) tespit edilmemiştir.

3. Bulgular

3.1. Değişkenler Arası İlişkiler

Araştırmanın değişkenlerine ait ortalama ve standart sapma değerleri ve korelasyon değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere, selfitiş davranış ile beden izleme arasında düşük düzeyde ($r = .13$, $p < .05$) ve selfitiş davranış ile beden utancı arasında yine düşük düzeyde ($r = .25$, $p < .01$) bir ilişki ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle, H_1 hipotezinin desteklendiğini söylemek mümkündür. Selfitiş davranış ile içsel dini motivasyon arasında negatif yönlü düşük düzeyde ($r = -.12$, $p < .05$) ilişki bulunmaktadır. Yine beden izleme ile beden utancı arasında düşük düzeyde ($r = .22$, $p < .01$) bir ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte içsel dini motivasyon ile nesneleştirilmiş beden bilincinin alt boyutları arasında anlamlı bir korelasyon tespit edilememiştir. Böylece H_2 hipotezinin araştırma bulguları tarafından desteklenmediği görülmektedir.

Tablo 2'de araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine bakmak üzere çarpıklık ve basıklık değerlerine yer verilmiş ve bütün değerlerin alanyazında normal dağılımın ön koşulu olarak kabul gören (Tabachnick – Fidell, 2013) +1.5 ile -1.5 arasında yer aldığı görülmüştür.

Tablo 2: Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler, Korelasyonlar ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri

	Ort.	SS	1	2	3	4
1. Selfitiş Davranış	2,13	,65	1	,133*	,255**	-,120*
2. Beden İzleme	4,50	,71		1	,227**	-,060
3. Beden Utancı	3,51	,87			1	-,065
4. İçsel Dini Motivasyon	2,69	,39				1
Skewness			,633	-,284	,099	-,104
Kurtosis			,584	1,040	-,145	,976

Not. * $p < .05$; ** $p < .01$.

3.2. Nesneleştirilmiş Beden Bilincinin Düzenleyici Etki Analizi

Düzenleyici değişken, bağımsız/yordayıcı değişken ile bağımlı/ölçüt değişken arasındaki ilişkinin gücünün artıp azalmasına veya yön değiştirmesine etki eden niteliksel ya da niceliksel bir değişkendir (Baron – Kenny, 1986, 1174). Düzenleyici değişkenin farklı değerler alması bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini değiştirmektedir. Nesneleştirilmiş beden bilincinin içsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkideki düzenleyici etkisinin tespiti için bu çalışmada Hayes (2018) tarafından geliştirilen SPSS PROCESS makrosundan yararlanılmış ve bootstrap tekniği ile 5000 örneklem seçimi yapılmıştır. Ancak düzenleyici etki analizine geçmeden önce basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki etkisi incelenmiştir. Analiz sonucuna göre, içsel dini motivasyon selfitiş davranışı anlamlı bir şekilde ve negatif yönde etkilemektedir ($\beta = -0,19$; $p < 0,01$). Dolayısıyla H_3 hipotezinin doğrulandığı görülmektedir.

3.2.1. Beden İzlemenin Düzenleyici Rolü

İçsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkide beden izlemenin düzenleyici etkisine dair bulgular Tablo 3 ve Şekil 1’de sunulmuştur.

Tablo 3: Beden İzlemenin Düzenleyici Rolüne Dair Analiz Sonuçları

Bağımlı Değişken: Selfitiş Davranış							
Model Çıktısı	R	R ²	MSE	F	df1	df2	p
	,21	,04	,4074	5,07	3	307	<,01
	β	SH	t	p	LLCI	ULCI	
Sabit değer	5,63	1,54	3,65	<,01	2,60	8,66	
İçsel dini motivasyon	-1,44	0,54	-2,64	<,01	-2,52	-0,37	
Beden izleme	-0,67	0,33	-1,97	0,04	-1,34	-0,003	
İçsel dini motivasyon x Beden izleme	0,28	0,12	2,34	0,01	0,04	0,52	

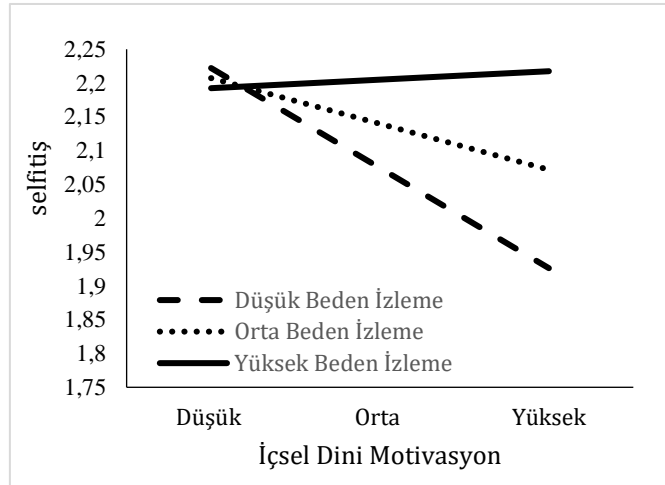
Tablo 3’ten elde edilen bulgular içsel dini motivasyon ile beden izlemenin çarpımından oluşan etkileşim değişkeninin selfitiş davranış üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Böylece H_4 hipotezinin araştırma verileri tarafından desteklendiği görülmektedir ($\beta = 0,28$; $p = 0,01$; $LCI = [0,04; 0,52]$). İçsel dini motivasyon ($\beta = -1,44$; $p < 0,01$; $LCI = [-2,52; -0,37]$) ve beden izlemenin ($\beta = -0,67$; $p = 0,04$; $LCI = [-1,34; -0,003]$) selfitiş davranış üzerindeki etkisinin de anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna ilave olarak tüm modelin etkisinin anlamlı olduğu ($F = 5,07$; $p < 0,01$) ve selfitiş davranıştaki değişkenliğin %4’lük kısmının ($R^2 = 0,04$) açıklandığı tespit edilmiştir. Beden izlemenin farklı düzeyleri için içsel dini motivasyonun etkisi Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4: Farklı Beden İzleme Düzeyleri için İçsel Dini Motivasyonun Selfitiş Davranışa Etkisi

Beden İzleme Düzeyleri	β	SH	t	p	LLCI	ULCI
Düşük	-0,36	0,11	-3,03	< 0,01	-0,59	-0,12
Orta	-0,17	0,09	-1,88	0,060	-0,35	0,007
Yüksek	0,01	0,12	0,11	0,90	-0,23	0,26

Araştırmanın bulgularından anlaşıldığı üzere beden izlemenin düşük düzeyi için içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerinde negatif yönlü anlamlı bir etkisinin ($\beta = -0,36$; $p < 0,01$; $LCI = [-0,59; -0,12]$) bulunmaktadır. Yine Tablo 3'ten anlaşıldığı üzere orta ve yüksek beden izleme düzeyleri için anlamlı bir etki tespit edilememiştir. Bununla birlikte orta düzey beden izleme için %95 olmasa da %90 güven aralığında bir etkinin varlığından bahsetmek mümkündür. Dolayısıyla elde edilen bulgu, beden izleme orta düzeye çıktığında dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki negatif etkisinin azalmaya uğradığını düşündürmektedir. Ancak bu çalışmada anlamlılık için .05 sınırı benimsendiği için bulgu anlamlı kabul edilmemiştir. Buradan hareketle beden izlemenin düzeyi arttıkça içsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişki üzerindeki düzenleyici etkisinin anlamlılığını yitirmeye başladığı söylenebilir. Ancak sonuç olarak elde edilen bulgular beden izlemenin içsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkide düzenleyici bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Farklı beden izleme düzeyleri için etkileşim grafiği Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 1: Beden İzlemeye Ait Düzenleyici Etki Grafiği

Şekil 1'e göre beden izleme düzeyinin düşük olması içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki negatif etkisinin yüksek olması anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle, beden izleme düzeyindeki artış, içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki negatif etkisini azaltmaktadır.

3.2.2. Beden Utancının Düzenleyici Rolü

İçsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkide beden utancının düzenleyici etkisine dair bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

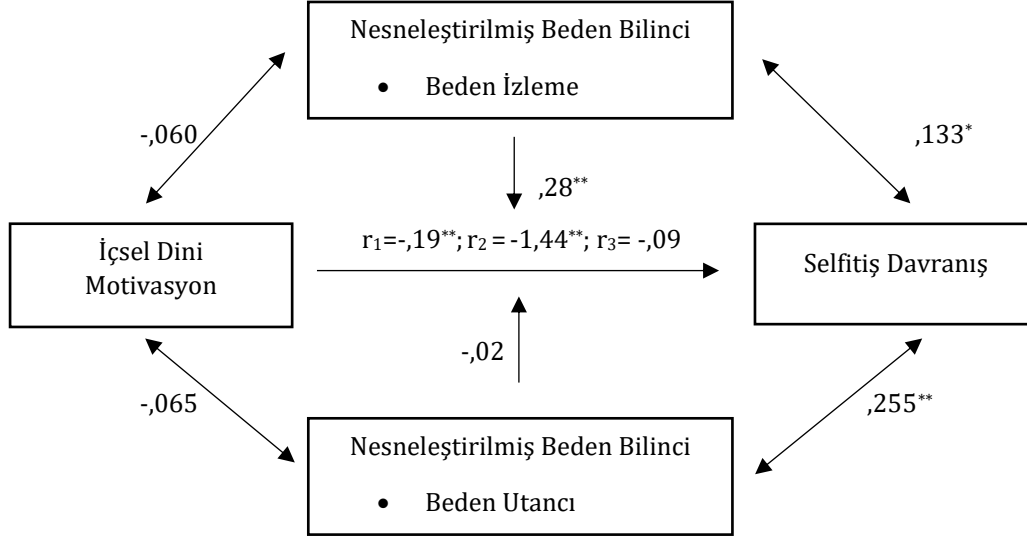
Tablo 5: Beden Utancının Düzenleyici Rolüne Dair Analiz Sonuçları

Bağımlı Değişken: Selfitiş Davranış							
Model Çıktısı	R	R ²	MSE	F	df1	df2	P
	,27	,07	,3950	8,42	3	307	<,01
	β	SH	t	p	LLCI	ULCI	
Sabit değer	1,73	1,04	1,66	0,09	-0,32	3,78	
İçsel dini motivasyon	-0,09	0,37	-0,24	0,80	-0,82	0,64	
Beden utancı	0,24	0,28	0,85	0,39	-0,31	0,80	
İçsel dini motivasyon x Beden utancı	-0,02	0,10	-0,21	0,82	-0,22	0,18	

Tablo 5 incelendiğinde beden utancının içsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkide anlamlı bir düzenleyici etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır ($\beta = -0,02$; $p=0,82$; LCI=[-0,22; 0,18]). Böylelikle H₅ hipotezinin araştırma verileri tarafından desteklenmediği görülmektedir.

Araştırmanın hipotezlerine dayalı olarak elde edilen bulgular üzerinden oluşturulan model Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2: Araştırma Sonucu Ortaya Konan Model

Not: r_1 içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki etkisini; r_2 "beden izleme" düzenleyici etkide bulunduğu etkisini; r_3 "beden utancı" düzenleyici etkide bulunduğu etkisini göstermektedir. * $p < .05$; ** $p < .01$

Şekil 2’den anlaşıldığı üzere içsel dini motivasyon selfitiş davranışı negatif yönde yordamaktadır. selfitiş davranış ile nesneleştirilmiş beden bilincinin her iki alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki söz konusuysa düzenleyici etki analizleri nesneleştirilmiş beden bilincinin yalnızca beden izleme boyutunun anlamlı bir role sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde öğrenim gören 313 öğrenci üzerinde yürütülen bu araştırma selfitiş davranış ile içsel dini motivasyon arasındaki ilişkiyi ve nesneleştirilmiş beden bilincinin bu ilişki üzerindeki rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre; çalışmanın “nesneleştirilmiş beden bilinci ile selfitiş davranış arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır” şeklindeki ilk hipotezi, nesneleştirilmiş beden bilincinin ele alınan iki boyutu için de (beden utancı ve beden izleme) doğrulanmıştır. Bu bulgu literatürdeki çalışma ve açıklamalar ile tutarlıdır (Bell vd., 2018; Boursier vd., 2020; Gioia vd., 2020; Veldhuis vd., 2020). Selfie davranışına dayalı etkinliklerde birey bedenini dışarıdan bir gözlemci gibi izlemekte ve bu gözleme dayalı düşünce ve davranışlar geliştirmektedir. Yaptığı gözleme dayalı olarak bedenini popüler kültürün standartlarına uygun hale getirmeye çalışmakta, buna erişemeyeceğini düşündüğü takdirde beden utancı geliştirmektedir. Bu düşünce ve davranışlar yoluyla selfie davranışı ile bedeni nesneleştirme ilişkilendirilmektedir.

Çalışmanın “İçsel dini motivasyon ile nesneleştirilmiş beden bilinci arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır” şeklindeki ikinci hipotezi doğrulanmamıştır. İçsel dini

motivasyon ile beden utancı ve beden izleme arasında negatif ilişkiler gözlenmişse de bu ilişki anlamlı düzeyde değildir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, dindarlığın bedenin nesneleştirilmesinin etkisini kırıdığı görülmektedir. ABD’de Müslüman ve Müslüman olmayanların karşılaştırıldığı çalışmada, başörtülü Müslümanların, Batılı giyinen veya örtünmeyenlere oranla idealleştirilmiş zayıflık standartlarına ulaşmak için daha düşük düzeyde baskı hissettikleri ortaya konulmuştur (Dunkel vd., 2010). ABD ve İran’daki genç yetişkin kadınların karşılaştırıldıkları bir çalışmada, İranlı kadınların beden saygısının daha yüksek olduğu görülmüştür (Akiba, 1998). Arap ve Yahudi kadınlarda yeme tutumları ve beden imajının karşılaştırıldığı çalışmada, Müslüman kadınların Yahudi nüfusa oranla beden memnuniyetinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Apter - Shah, 1994). Türkiye’de bu ilişkiyi ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dindarlık ve nesneleştirilmiş beden ilişkisinin farklı örneklemeler üzerinde çalışılması bu konudaki bulguların yorumlanmasını kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda alanyazında dindarlığı ölçmeye yönelik farklı yöntem ve araçlar bulunmaktadır. Dindarlığın farklı boyutlarının çalışıldığı araştırmaların farklı bulgular elde etme potansiyeli vardır.

“İçsel dini motivasyon selfitiş davranışı anlamlı düzeyde negatif yönde etkiler” şeklindeki üçüncü hipotez araştırma bulgularınca doğrulanmıştır. Selfitiş davranış ile içsel dini motivasyon arasında negatif bir ilişki olup, içsel dini motivasyon selfitiş davranış üzerinde negatif yönlü anlamlı etkide bulunmaktadır. Dini inançlar, özede de İslamiyet gösteriş yapılmasını olumsuz bir durum olarak ele almakta, özel alana ilişkin gizliliği vurgulayan mahremiyet ilkesini önemsemekte, fiziksel-bedensel güzellik/üstünlük veya maddi üstünlüğe değer biçilmemektedir. Turan (2018, 419-420) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen çalışmada dindar bireylerin sosyal medya hesaplarını kısıtlı bireylere açık yaparak mahremiyete ilişkin sınır getirdiği; aynı zamanda kullanılan sosyal medya hesap sayısının daha az olduğu bulgulanmıştır. Buna göre dindarlık ile sosyal medyada görünürlük ve sosyal medya hesap sayısı negatif yönde ilişkilidir. Korkmaz’ın (2020) doğrudan selfitiş davranış ve dini ibadet ilişkisine baktığı çalışmasında, bu araştırmanın bulgularına paralel şekilde negatif ilişki bulunmuştur. Bu bulgu ve açıklamalar çalışmamızın bulgularıyla örtüşmektedir.

Nesneleştirilmiş beden bilincinin alt boyutları olan beden izleme ve beden utancının içsel dini motivasyon ile selfitiş davranış arasındaki ilişkideki rolü değerlendirildiğinde, beden izlemenin düzenleyici bir rolünün olduğu görülmektedir. Buna göre beden izleme düzeyindeki artış, içsel dini motivasyonun selfitiş davranış üzerindeki negatif etkisini azaltmaktadır. Bu bulgu dördüncü hipotezi doğrularken, beden utancının da düzenleyici etkide bulunacağını öngören beşinci hipotez doğrulanmamıştır. Yukarıda da aktarıldığı gibi dinin, mahiyeti itibariyle selfitiş davranış üzerinde negatif etkisi beklenmektedir. Bununla birlikte dijitalleşmeyle beraber dindar bireylerin mahremiyet algısında dönüşüm yaşandığı, bu dönüşümün sosyal medya kullanımına yansıdığı yorumları yapılmaktadır (Hacıbekiroğlu, 2019, 163; Karlı - Aycan, 2020, 253; Kocagöz vd., 2020, 96). Byung-Chul Han (2020, 12) mahremiyete zıt olarak şeffaflıkla şekillenen dijital toplumdaki bireylerin bir dış baskı ile değil içsel ihtiyaçları ile harekete geçip özel ve mahrem alanını feda ettiğine, şeffaflığın ve teşhirin dışında kalıp farklı bir görüşe sahip olmanın her zamankinden daha zor hale geldiğine vurgu yapmaktadır. Araştırmamızın bulgularına göre de bireyin bedenini diğerlerinin bakışıyla gözetlemesi ve buna göre

pozisyon almasını, bir başka ifadeyle bedenini gözetlemeye açık hale getirmesini ifade eden beden izleme yönelimi arttıkça, dindarlığın selfitiş davranış üzerindeki negatif etkisi azalmakta; beden izleme bu etkide düzenleyici bir rol üstlenmektedir. Buradan hareketle beden izlemenin dindarlığın selfitiş davranışı azaltıcı etkisini kırdığı; dindar birey, diğerlerinin değerlendirmeleri üzerinden bedenine değer biçtiği takdirde, selfitiş davranıştaki dindarlığa bağlı farklılaşmaların azaldığı görülmektedir. Beden izlemenin bu düzenleyici rolü, dindar bireylerde sosyal medyada mahremiyetin sınırlarının yeniden oluşturulması ve dijitalleşmeyle birlikte diğerinin perspektifini dikkate almanın neredeyse yeni bir norm haline gelmesi üzerinden açıklanabilir. Bu durumda bireyin içsel dini motivasyonunun da etkisi azalmaktadır. Görünürlüğe tabi olmadığı takdirde yok sayılan, hatta şüpheli addedilen, her şeyin sergi değeriyle ölçüldüğü günümüzde (Han, 2020, 29) beden nesne muamelesi görmesi çok daha kolay hale gelmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmanın selfitiş davranış, içsel dini motivasyon ve kendini nesneleştirme literatürüne kayda değer bir katkı sunduğu iddia edilebilir. Ancak bu ilişkilere odaklanan çalışmaların kısıtlılığı, farklı örneklerde benzer çalışmaları yapmayı gerekli kılmaktadır. Özellikle nesneleştirilmiş beden bilinci ile dindarlık arasındaki ilişkinin farklı dindarlık ölçekleri kullanılarak yeniden incelenmesi alanyazına katkı sağlayacak, bu sayede konuya ilişkin daha kapsamlı ve tutarlı açıklamalar yapılması mümkün olacaktır. Ayrıca, katılımcıların üniversite öğrencilerinden oluşması da bir sınırlılık olarak görünmekte olup, daha geniş kapsamlı örneklem grupları üzerinde çalışmanın tekrarlanması araştırma sonuçlarının genellenabilirliği açısından önem arz etmektedir. Sosyal beğenilirlik etkisi çalışmanın bir diğer kısıtlılığını oluşturmaktadır. Bunun için sosyal beğenilirlik etkisine karşı duyarlı ifadelerin devreye sokulması bu sınırlılığın üstesinden gelmekte etkili olabilir.

Notlar

1. “Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.” (Kur’ân-ı Kerîm Meâli, 2011, en-Nisa 4/36); “Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirleneni, övüngeni sevmez.” (Kur’ân-ı Kerîm Meâli, 2011, el-Lokman 31/18)
2. Kavram Türkçede selfitiş (Korkmaz, 2020), takıntılı özçekim (Gökler - Turan, 2020) veya selfitiş hastalık (Kıraç vd., 2021) olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada Türkçe sesbilgisine daha uygun olacağı düşünülerek selfitiş olarak kullanılması tercih edilmiştir.
3. “Ey insanlar, gerçekten, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve 'birbirinizi tanımanız ve tanışmanız' için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk, renk, soy ve servetçe değil) takvaca en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, haber alandır.” (Kur’ân-ı Kerîm’in Türkçe Anlamı, t.y., el-Hucurat 49/13); “Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. Ama o sizin kalplerinize ve işlerinize bakar.” (Müslim, “Birr”, 34; İbn Mâce, “Zühd”, 9; Akt. Kutlay, 2008, 167).

Kaynakça

- Adobo Chronicles. *American Psychiatric Association Makes It Official: 'Selfie' a Mental Disorder* (2014). Erişim 20 Haziran 2021 <https://adobochronicles.com/2014/03/31/american-psychiatric-association-makes-it-official-selfie-a-mental-disorder/>
- Akiba, Daisuke. "Cultural Variations in Body Esteem: How Young Adults in Iran and the United States View Their Own Appearances". *Journal of Social Psychology* 138/4 (1998), 539-540. <https://doi.org/10.1080/00224549809600409>
- Akrawi, Daniel vd. "Religiosity, Spirituality in Relation to Disordered Eating and Body Image Concerns: A Systematic Review." *Journal of Eating Disorders* 3/1 (2015), 1-24. <https://doi.org/10.1186/s40337-015-0064-0>
- Albayrak, Ali Sait. "Çoklu Doğrusal Bağlantı Halinde Enküçük Kareler Tekniğinin Alternatifi Yanlı Tahmin Teknikleri ve Bir Uygulama". *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 1/1 (2005), 105-126.
- Allport, Gordon W. "The Religious Context of Prejudice." *Journal for the Scientific Study of Religion* 5/3 (1966), 447-457. <https://doi.org/10.2307/1384172>
- Apaydın, Halil. *Din Psikolojisi Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Bilimkent Yayınları, 2016.
- Apter, Alan vd. "Cultural Effects on Eating Attitudes in Israeli Subpopulations and Hospitalized Anorectics". *Genetic, Social & General Psychology Monographs* 120/1 (1994), 83-99.
- Aubrey, Jennifer Stevens - Frisby, Cynthia M. "Sexual Objectification in Music Videos: Acontent Analysis Comparing Gender and Genre". *Mass Communication and Society* 14/4 (2011), 475-501. <https://doi.org/10.1080/15205436.2010.513468>
- Aubrey, Jennifer Stevens. "Effects of Sexually Objectifying Media on Self-Objectification and Body Surveillance in Undergraduates: Results of A 2-Year Panel Study." *Journal of Communication* 56/2 (2006), 366-386. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00024.x>
- Augustus-Horvath, Casey L. – Tylka, Tracy L. "A Test and Extension Of Objectification Theory As It Predicts Disordered Eating: Does Women's Age Matter?." *Journal of Counseling Psychology* 56/2 (2009), 253-265. <https://doi.org/10.1037/a0014637>
- Balakrishnan, Janarthanan - Griffiths, Mark D. "An Exploratory Study of 'Selfitis' and the Development of the Selfitis Behavior Scale". *Int J Ment Health Addict* 16/3 (2017), 722-736. <https://doi.org/10.1007/s11469-017-9844-x>
- Balakrishnan, Janarthanan - Griffiths, Mark D. "Social Media Addiction:What is the Role of Content in YouTube?". *Journal of Behavioral Addictions* 6/3 (2017), 364-377. <https://doi.org/10.1556/2006.6.2017.058>.
- Baron, Reuben - Kenny, David. "The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations". *Journal of Personality and Social Psychology* 51/6 (1986), 1173-1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Begum, Farzana. "Prevalence of Selfitis Among Nursing Personnel in Ranchi". *Journal of Pharmacy Practice and Community Medicine* 5/3 (2019a), 51-53. <http://dx.doi.org/10.5530/jppcm.2019.3.13>

- Begum, Farzana. "Selfitis: A Newer Behavioral Addiction – A Review". *International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD)* 3/5 (2019b), 1572-1574. <https://doi.org/10.31142/ijtsrd26751>
- Bell, Beth T. vd. "Selfie-Objectification: Self-Objectification and Positive Feedback ("Likes") are Associated with Frequency of Posting Sexually Objectifying Self-Images on Social Media". *Body Image* 26 (2018), 83–89. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.06.005>
- Boursier, Valentina vd. "Do Selfie-Expectancies and Social Appearance Anxiety Predict Adolescents' Problematic Social Media Use?". *Computers in Human Behavior* 110 (2020), 106395. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106395>
- Butkowski, Chelsea vd. "Body Surveillance on Instagram: Examining The Role of Selfie Feedback Investment in Young Adult Women's Body Image Concerns". *Sex Roles* 81 (2019), 385-397. <https://doi.org/10.1007/s11199-018-0993-6>
- Calogero, Rachel M. – Thompson, J. Kevin. "Potential Implications of the Objectification of Women's Bodies for Women's Sexual Satisfaction". *Body Image* 6/2 (2009), 145-148. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2009.01.001>
- Caso, Daniela vd.. "'Change My Selfie': Relationships Between Self-Objectification and Selfie-Behavior in Young Italian Women". *Journal of Applied Social Psychology* 50/9 (2020), 538-549. <https://doi.org/10.1111/jasp.12693>
- Cohen, Rachael vd. "'Selfie'-Objectification: The Role of Selfies in Self-Objectification and Disordered Eating in Young Women". *Computers in Human Behavior* 79 (2018), 68–74. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.10.027>
- Coşkun, Recai vd. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 10. Basım, 2019.
- Dakanalis, Antonios vd. "Il Corpo Oggettivato: Media, Benessere Psicofisico E Differenze Di Genere [The Objectified Body: Media, Psychophysical Wellbeing, and Gender Differences]". *Psicologia Sociale* 7/2 (2012), 261–284.
- Daniel, Samantha - Bridges, Sara. K. "The Drive for Muscularity in Men: Media Influences and Objectification Theory". *Body Image* 7/1 (2010), 32–38. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2009.08.003>.
- de Vries, Dian A. - Peter, Jochen. "Women on Display: The Effect of Portraying the Self Online on Women's Self-Objectification". *Computers in Human Behavior* 29/4 (2013), 1483-1489. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.01.015>.
- de Vries, Dian A. vd. "Adolescents' Social Network Site Use, Peer Appearance-Related Feedback, and Body Dissatisfaction: Testing a Mediation Model". *Journal of Youth and Adolescence* 45 (2016). 211–224. <http://dx.doi.org/10.1007/s10964-015-0266-4>
- Doğan, Gamze. "Bir Sistemi Meşrulaştırma Pratiği Olarak Kendini Nesneleştirme." *Türk Psikoloji Yazıları* 19/37 (2016), 35-45.
- Doğan, Gamze. *Üniversite Öğrencilerinde Kendini Nesneleştirme ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

- Droogsma, Rachel Anderson. "Redefining Hijab: American Muslim Women's Standpoints on Veiling." *Journal of Applied Communication Research* 35/3 (2007), 294-319. <https://doi.org/10.1080/00909880701434299>
- Dunkel, Trisha M. vd. "Body Satisfaction and Pressure To Be Thin in Younger and Older Muslim and Non-Muslim Women: The Role of Western and Non-Western Dress Preferences." *Body Image* 7/1 (2010), 56-65. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2009.10.003>
- Emmons, Robert A. - Paloutzian, Raymond F. "Din psikolojisi: Dün, bugün ve yarın". *Din Psikolojisi*. Ed. Ali Ayten. İstanbul: İz Yayıncılık, 2012.
- Fardouly, Jasmine vd. "Instagram Use and Young Women's Body Image Concerns and Self-Objectification: Testing Mediational Pathways". *New Media & Society* 20/4 (2018), 1380-1395. <https://doi.org/10.1177/1461444817694499>.
- Fardouly, Jasmine vd. "The Mediating Role of Appearance Comparisons in The Relationship Between Media Usage and Self-Objectification in Young Women". *Psychology of Women Quarterly* 39/4 (2015), 447-457. <https://doi.org/10.1177/0361684315581841>.
- Fredrickson, Barbara L. - Roberts, Tomi-Ann. "Objectification Theory: Toward Understanding Women's Lived Experiences and Mental Health Risks." *Psychology of Women Quarterly* 21 (1997), 173-206. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>
- Gioia, Francesca vd. "Adolescents' Body Shame and Social Networking Sites: The Mediating Effect of Body Image Control in Photos". *Sex Roles* 83 (2020), 773-785. <https://doi.org/10.1007/s11199-020-01142-0>
- Gökler, Mehmet Enes - Turan, Şenol. "Takıntılı Özçekim Davranışı Ölçeği'nin Türkçe Sürümünün Geçerlik ve Güvenilirliğinin Değerlendirilmesi". *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research* 9/3 (2020), 227-236. <https://doi.org/10.5455/JCBPR.60125>
- Grabe, Shelly vd. "The Role of The Media in Body Image Concerns among Women: A Meta-Analysis of Experimental and Correlational Studies". *Psychological Bulletin* 134/3 (2008), 460-476. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.3.460>
- Griffiths, Mark D. "Behavioural Addiction' and 'Selfitis' as Constructs-The Truth is Out There! A Reply to Starcevic et al. (2018)." *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry* 52/8 (2018), 730-731. <https://doi.org/10.1177/0004867418782423>
- Hacıbekiroğlu, Müberra. *Sosyal Medya Kullanımına Bağlı Değişen Mahremiyet Algısı ve Dindarlık İlişkisi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Hair, Joseph F. vd. *Multivariate Data Analysis*. Hampshire: Cengage, 2018.
- Han, Byung-Chul. *Şeffaflık Toplumu*. İstanbul: Metis Yayınları, 5. Basım, 2020.
- Hayes, Adrew. *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis*. New York: The Guilford Press, 2. Basım, 2018.
- Hoge, Dean R. "A Validated Intrinsic Religious Motivation Scale". *Journal for the Scientific Study of Religion* 11/4 (1972), 369-376. <https://doi.org/10.2307/1384677>

- Hökelekli, Hayati. *Din psikolojisine giriş*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2010.
- Karaca, Faruk. "Din Psikolojisinde Metot Sorunu ve Bir Dindarlık Ölçeğinin Türk Toplumuna Standardizasyonu". *EKEV Akademi Dergisi* 3/1 (2001), 187-201.
- Karslı, Bahset - Aycan, Sezen. "Instagram ve Mahremiyet: Dindar Muhafazakâr Kadınların Paylaşımları Örneği". *Turkish Academic Research Review* 5/2 (2020), 245-266. <https://doi.org/10.30622/tarr.725695>
- Khan, Masha Asad – Imran, Ifra. "Dark Triad Personality, Body Concern, Emotional Intelligence and Selfitiş Behavior Among Students." *Journal of Research & Reviews in Social Sciences Pakistan* 2/2 (2019), 424-39.
- Kıraç, Ramazan vd. "Selfitiş Disease Behavior Scale: Turkish Validity and Reliability Study". *Addicta: The Turkish Journal on Addictions* 8/1 (2021), 81-86.
- Kim, Karen Hye-cheon. "Religion, Weight Perception, and Weight Control Behavior." *Eating Behaviors* 8/1 (2007), 121-131. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2006.03.001>
- Kocagöz, Elif vd. "Mahremiyet ve Dindarlık Perspektifinden Sosyal Medya Platformlarında Görsel Paylaşımının İncelenmesi: KSÜ Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 10/1 (2020), 83-101.
- Korkmaz, Sezai. "Üniversite Öğrencilerinde Selfitiş, Narsisizm, Dini Davranış ve Dini İbadet İlişkisi". *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/2 (2020), 1089-1119. <https://doi.org/10.46353/k7auifd.725660>
- Kur'ân-ı Kerîm Meâli*. çev. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 12. Basım, 2011.
- Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Anlamı*. çev. Ali Bulaç. İstanbul: Girişim Yayınları, t.y.
- Kutlay, Halil İbrahim. "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hadis Kartelası Üzerine Bazı Mülahazalar". *Hadis Tetkikleri Dergisi* 6/2 (2008), 157-170.
- Lichiello, Stephanie C. *Self-Objectification As A Dissociative Experience: Making The Connection Between Media Internalization And Self-Harm*. Fredericksburg: Mary Washington Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Lin, Chung-Ying vd. "Evaluation of the Selfitiş Behavior Scale Across Two Persian-Speaking Countries, Iran and Afghanistan: Advanced Psychometric Testing in a Large-Scale Sample". *International Journal of Mental Health and Addiction* 18 (2020), 222-235. <https://doi.org/10.1007/s11469-019-00124-y>
- Markham, Anita vd. "Determinants of Body-İmage Shame". *Personality and Individual Differences* 38/7 (2005), 1529-1541. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.08.018>
- Marston, Arielle R. A. *The Relationship between Self-Compassion, Religion, Gender, and Objectified Body Consciousness in Christian Nazarene Women*. Newberg-Oregon: George Fox University, Klinik Psikoloji Doktora Tezi, 2019.
- McKinley, Nita Mary. - Hyde, J. S. "The objectified body consciousness scale development and validation". *Psychology of Women Quarterly* 20/2 (1996), 181-215. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1996.tb00467.x>

- McKinley, Nita Mary. "Feminist Consciousness and Objectified Body Consciousness". *Psychology of Women Quarterly* 35/4 (2011), 684-688. <https://doi.org/10.1177/0361684311428137>
- McKinley, Nita Mary. "Gender differences in undergraduates' body esteem: The mediating effect of objectified body consciousness and actual/ideal weight discrepancy". *Sex Roles* 39/1 (1998), 113-123. <https://doi.org/10.1023/A:1018834001203>
- McLean, Sian A. vd. "Photoshopping the Selfie: Self Photo Editing and Photo Investment are Associated with Body Dissatisfaction in Adolescent Girls". *The International Journal of Eating Disorders* 48/8 (2015), 1132-1140. <http://dx.doi.org/10.1002/eat.22449>
- Mercurio, Andrea E. – Landry, Laura J. "Self-Objectification and Well-Being: The Impact of Self-Objectification on Women's Overall Sense of Self-Worth and Life Satisfaction." *Sex Roles* 58/7 (2008), 458-466. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9357-3>
- Monacis, Lucia vd. "Selfitis Behavior: Assessing the Italian Version of the Selfitis Behavior Scale and Its Mediating Role in The Relationship of Dark Traits with Social Media Addiction". *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17/16 (2020), 5738. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165738>
- Moradi, Bonnie – Varnes, Julia R. "Structure of the Objectified Body Consciousness Scale: Reevaluated 20 Years later". *Sex Roles* 77 (2017), 325-337. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0731-x>
- Morry, Marrian M. - Staska, Sandra L. "Magazine Exposure: Internalization, Self-Objectification, Eating Attitudes, and Body Satisfaction in Male and Female University Students". *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue canadienne des sciences du comportement* 33/4 (2001), 269-279. <https://doi.org/10.1037/h0087148>
- Nagaraju, Raghavendra - Lokesh K. Chikkegowda. "Selfie: A rising culture. Assessment of selfitis and its relation with self-esteem among medical and nursing students: A cross-sectional study". *National Journal of Community Medicine* 10/5 (2019), 285-289.
- Oxford English Dictionary. *Selfie*. Erişim 20 Haziran 2021. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/selfie>.
- Parent, Mike C. – Moradi, Bonnie. "Self-Objectification And Condom Use Self-Efficacy in Women University Students". *Archives of Sexual Behavior* 44/4 (2015), 971-981. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0384-1>
- Ray, Soumalya vd. "Selfitis, narcissism, and emotional intelligence: Eliciting the interrelation among medical students in Kolkata, West Bengal". *Acta Medica International* 7/2 (2020), 81-85.
- Read, Jen'nan Ghazal – Bartkowski, John P.. "To Veil or Not To Veil? A Case Study of Identity Negotiation Among Muslim Women in Austin, Texas". *Gender & Society* 14/3 (2000), 395-417. <https://doi.org/10.1177/089124300014003003>

- Reisinger, Don. *Android by the numbers: 1B monthly active users*. Erişim 20 Haziran 2021. <https://www.cnet.com/news/android-by-the-numbers-1-billion-monthly-active-users/>
- Soysaltürk, Deniz. *Kadınlarda Kendini Nesneleştirme ve Kendini Susturmanın Dissosiyatif Yaşantılarla İlişkisi*. İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.
- Spitzack, Carole. *Confessing Excess: Women and the Politics of Body Reduction*. Suny Press, 1990.
- Starcevic, Vladan vd. "Selfitis, selfie addiction, Twitteritis: Irresistible appeal of medical terminology for problematic behaviours in the digital age". *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry* 52/5 (2018), 408-409. <https://doi.org/10.1177/0004867418763532>
- Steer, Amy – Tiggemann, Marika. "The Role of Self-Objectification in Women's Sexual Functioning". *Journal of Social and Clinical Psychology* 27/3 (2008), 205-225. <https://doi.org/10.1521/jscp.2008.27.3.205>
- Tabachnick, Barbara G. - Fidell, Linda S. *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson, 6. Basım, 2013.
- Taşdelen, Erkan. *İslâm Hukukunda Kişinin Bedeni Üzerindeki Tasarrufları*. Bartın: Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Tolaymat, Lana Dia - Moradi, Bonnie. "U.S. Muslim Women and Body Image: Links among Objectification Theory Constructs and the Hijab". *Journal of Counseling Psychology* 58/3 (2011), 383-392. <https://doi.org/10.1037/a0023461>
- Turan, Yahya. "Yalnızlıkla Başa Çıkma: Yalnızlık, Dini Başa Çıkma, Dindarlık, Hayat Memnuniyeti ve Sosyal Medya Kullanımı". *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi-Cumhuriyet Theology Journal* 22/1 (2018), 395-434. <https://doi.org/10.18505/cuid.406750>
- Türk Dil Kurumu. *Selfie*, Erişim 20 Haziran 2021. <https://sozluk.gov.tr/>
- Veldhuis, Jolanda vd. "Me, My Selfie, and I: The Relations Between Selfie Behaviors, Body Image, Self-Objectification, and Self-Esteem in Young Women". *Psychology of Popular Media* 9/1 (2020), 3-13. <https://doi.org/10.1037/ppm0000206>
- We Are Social. *Dijital 2021: Turkey*. Erişim 20 Haziran 2021. <https://datareportal.com/reports/digital-2021-turkey?rq=turkey>
- Yağmurcu, Yağmur - Tosun, Leman. "Nesneleştirilmiş Beden Bilinci Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi". *Nesne Psikoloji Dergisi* 6/13 (2018), 225-255. <https://doi.org/10.7816/nesne-06-13-01>